ÉRK. 1905. JANUÁR HÓ 13.

REDACŢIUNEA, Administraţiunea şi Tipografia: Braşov, piaţa mare nr. 30. Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimit. INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următorele BIROURI de ANUNŢURI: In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emerich Lessner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut). PREŢUL INSERŢIUNILOR: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVII.

„GAZETA" iese în fie-care zi. Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 cor., pe şese luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. N-rii de Duminecă 4 cor. pe an. Pentru România şi străinătate: Pe un an 40 franci, pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 3 fr. pe an. Se prenumeră la tote oficiele poştale din intru şi din afară şi la d-nii colectori. Abonamentul pentru Braşov Administraţiunea, Piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe şése luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti inainte.

Nr. 289. Braşov, Vineri 31 Decemvrie 1904.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI".

Cu 1 Ianuarie st. v. 1905

se deschide nou abonament, la care invităm pe toţi amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre.

Preţul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coróne, pe şése luni 12 coróne, pe trei luni 6 coróne, pe o lună 2 coróne.

Pentru România şi străinătate: Pe un an 40 franci, pe şése luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonarea se póte face mai uşor prin mandate postale.

ADMINISTRAŢIUNEA.

Tisza şi reforma electorală.

(st.) Am publicat eri nisce date statistice culese de foile ungurescĭ asupra numĕrului alegĕtorilor în comitatele din Ardeal (afară de oraşe).

Pentru orĭ-ce om cugetĕtor, a trebuit sĕ fie frapantă disproporţia colosală între numĕrul locuitorilor contribuabilĭ şi între cei ce sunt înzestraţĭ cu dreptul de a şĭ da votul, ca sĕ trimită representanţĭ în corpul legislativ al ţĕrĭĭ.

Óre-cine trebue sĕ se întrebe cu mirare, de ce în cercul electoral al Huedinului şi în al Becleanului amêndouĕ cercurĭ locuite aprópe esclusiv de Românĭ, abia câte 84 de comune au dreptul de a trimite un representant? Şi de ce în comunele acestea nu se vin în termin mediu de cât 11—12 alegĕtorĭ, pe când sciut este, că în părţile acelea nu se prea găsesce comună, care sĕ numere mai puţin de 100 de fumurĭ? De ce mai departe în cercul Dobrei numĕrul comunelor este de 85 şi în termin mediu nu se vine pe comună de cât 6—7 alegĕtorĭ? De ce în sfirşit în Ciuc cercurile electorale sunt compuse din 12—18 comune?

Este evident, că legea electorală în vigóre nu ţine cont de postulatul timpului şi este evident, că un parlament compus din representanţĭ aleşĭ în asemenea condiţiunĭ, nu póte sĕ fie espresiunea fidelă a totalităţiĭ cetăţenilor, carĭ contribue cu sudorĭ şi sânge la susţinerea statului.

Restricţiunile învechite impuse de actuala lege electorală formézĕ decĭ un gravamen permanent al tuturor acelora, carĭ se simt năpăstuiţĭ, fiind că glasul lor nu este ascultat. Şi gravamenul acesta a fost formulat înainte cu un sfert de secol în programul partidului national român, în care s'a stabilit ca punct deosebit a se reclama votul universal.

In timpul din urmă s'au pronunţat în cestiunea acésta şi partidele oposiţionale maghiare şi se scie că în pactul încheiat între Tisza şi între koşutiştĭ, când cu încetarea obstrucţiei, pe lângă promisiunea reformei instrucţiei primare în sens maghiarisator, ministrul preşedinte s'a legat faţă de Kossuth şi cu promisiunea reformei electorale.

Prima promisiune s'a concretisat în proiectul lui Berzeviczy, a dóua a căduţ în baltă.

Ministrul preşedinte Tisza în discursul electoral rostit dilele acestea în faţa cetăţenilor din „cercul istoric al lui Deak", vorbind despre diferitele teme ce se agită de opositie, s'a pronunţat şi în cestiunea reformei electorale.

Se va face şi acésta — a dis Tisza — şi se va face fără îndoiélă înmulţindu-se numĕrul alegĕtorilor, dér speranţe marĭ sĕ nu şĭ facă nimenea! In special despre sufragiul universal nicĭ sĕ viseze cine-va. Aceia, carĭ formuléză postulatul votului universal — dice Tisza — sunt „nisce utopiştĭ şi visionarĭ, carĭ n'au ce căuta în viéţa practică, orĭ sunt nisce aţiţătorĭ fără suflet, carĭ habar n'au de interesele cele marĭ ale naţiunei maghiare şi carĭ ar vedé cu drag cum se prăbuşesce statul maghiar national.. orĭ în sfirşit sunt individĭ, carĭ se jócă cu focul, avênd încredere în pompierĭ".

La cuvintele acestea reproduse textual reporterii foilor maghiare au adnotat în parantes: „Hilaritate îndelungată şi sgomotósă. Aprobărĭ. Eljenurĭ şi aplause".

Am socoti însĕ că cestiunea acésta nu e de loc hazlie, pentru-ca sĕ provóce ilaritatea auditorilor.

Cestiunea votului universal, séu cel puţin a lărgirei dreptului electoral pentru ca sĕ coréspundă mĕsurei jertfelor aduse de cetăţenĭ — este o cestiune fórte seriósă pe care unui bărbat de stat, cum se laudă a fi Tisza, nu i e permis a o trata aşa uşor.

Adevĕraţĭ utopiştĭ şi visionarĭ sunt aceia, carĭ călăresc fie di cu sóre séu cercul noros pe ideia statului national maghiar, şi orbiţĭ de acéstă idee sĕvîrşesc o nedreptate strigătóre faţă cu milionele de cetăţenĭ pe carĭ îi esclud de la vot.

Parlamentul numai atuncĭ va fi adevĕrata espresiune a poporaţiunii statului când cetăţenii vor fi admişĭ a se pronunţa la alegerĭ în mĕsura sarcinilor, carĭ cu atâta dărnicie li-se pun în spinare.

Braşov, 30 Decemvrie v.

Grecii şi Românii din Macedonia. Din Constantinopol se telegrafiază cu data de erĭ următórele: Comunitatea grecéscă şi metropolitul grec din Monastir au adresat patriarhatului o depeşă, prin care protestéză contra faptului, că autorităţile locale au promis preotului Theodoru de a oficia în dilele de Crăciun sf. liturgie în capela românéscă. In urma acestei telegrame, patriarchul a convocat în şedinţa estraordinară membrii sinodului.

Din Rusia. Se anunţă din Petersburg, că Ţarul a primit dimisia ministrului de interne, principele *Sviatopolsk-Mirski*. Urmaşul lui va fi *Witte*. Cu acéstă ocasiune s'au primit şi alte dimisiunĭ. Aşa a diminsionat *Muraviev*, ministrul de justiţie, care va trece la Roma ca ambasador. A mai dimisionat şi marele duce *Sergiu* din postul de guvernator al Moscvei. Se svonesce, că Witte ar fi decis a pune în esecutare imediat reformele anunţate în ucazul Ţarului, însĕ este adversar al constituţiei şi al orĭ ce fel de adunare cu caracter legislativ.

Concentraţia activistă în Sibiiu.

(De la raportorul nostru.)

Comisiunea de 40.

Comisiunea de 40 alésă la propunerea lui A. Vlad, şĭ-a început lucrările imediat după închiderea primei şedinţe dinainte de amiadĭ. Comisiunea avea sĕ desbată şi sĕ stabiléscă textul proiectului de resoluţiune, cu care sĕ vină apoi în plenul şedinţei de după amédĭ şi sĕ-l presente adunării spre primire.

Cel mai dificil punct din proiectul comisiunei era acela privitor la programul national din 1881. Asupra acestui punct s'a şi încins o discuţie destul de viuă, dér a învins în fine părerea, că programul de la 1881 trebue sĕ fie lăsat deocamdată neatins. Pe cât am putut afla, pentru revisuirea programului au pledat mai ales Dr. Vlad şi Dr. Vaida-Voevod. S'a admis însĕ în comisiune necesitatea unei eventuale revisuirĭ.

O altă cestiune însemnată ce s'a desbătut în sînul comisiunei a fost aceea privitóre la tactica de luptă: *activitate*, orĭ *pasivitate?* Majoritatea comisiunei a fost pentru activitate. Contra activităţii au luat cuvêntul d-nii Dr. Eugen Pătăceanu şi Dr. Liviu Lemenyi.

Dr. Eug. *Pătăceanu* spuse, că înainte de ce s'ar primi acest punct din proiect, trebue sĕ se mediteze şi cumpănéscă serios asupra lui. Pasivitatea îşĭ are meritele ei necontestate. Câtă vreme am fost în resistenţă pasivă, Românii din Transilvania, Bănat şi Ţéra ungurésca şĭ-au păstrat solidaritatea natională în luptă faţă cu adversarii. Sub pasivitate nu numai n'a crescut, ci s'a redus numĕrul renegaţilor. Ne-am creat o mulţime de instituţiunĭ culturale, reuniunĭ, asociaţiunĭ şi institute de credit. Prin pasivitate s'a ridicat un zid puternic între noi şi adversarii noştri nationalĭ, am rupt'o aşa dicênd cu puternicii dilei şi am rĕmas în casa şi la vatra nóstră. In pasivitate s'a cristalisat societatea nóstră românéscă, s'a ocrotit în contra tuturor valurilor şi ispitelor inimice. Nu scim, décă prin activitate se va puté acésta.

Dr. Liviu *Lemenyi* dă espresiune convingerei, că décă poporul român a sĕvîrşit un pĕcat prin nerespectarea pasivităţii, un pĕcat tot aşa de mare va sĕvîrşi sub activitate. Poporul român nu va puté fi representat în dieta ţĕrii într'un numĕr aşa de mare, încât sĕ nu se facă de batjocură. Nu e de demnitatea unui popor cu trecut istoric aşa de mare ca al nostru sĕ se arunce într'o luptă electorală fără şanse de reuşită. Chiar de s'ar întêmpla sĕ iasă din alegerĭ 14—15 deputaţĭ, *fie-care din aceştia va fi de altă părere.* Nu sunt decât curate ilusiunĭ părerile, că prin activitatea parlamentară s'ar puté folosi ceva poporului român. Nu se va folosi nimic, din contră mult se póte strica. In atmosfera din Budapesta şi faţă cu nisce adversarĭ politicĭ violenţĭ şi agresivĭ tare se teme, că deputaţilor românĭ le va peri curagiul convingerilor. Aduce pentru pasivitate şi alte argumente puternice. In fine e de părere, că în plenul şedinţei pasiviştii sĕ dea espresie convingerei lor şi unul din ei sĕ apere principiul pasivităţii. Pasiviştii rĕmân statornicĭ ca garda veche, rĕmân pe basa tacticei şi organisaţiunei de până acum. E mai bine aşa. Décă activiştii se vor frige cu politica lor, vor avé cel puţin unde sĕ se întórcă.

Dr. I. *Suciu* cere, ca minoritatea sĕ se supună majorităţii.

Dr. E. *Pătăceanu* e de părere, ca şi în şedinţa plenară sĕ se espună punctul de vedere al minorităţii. Mai cere ca în plen sĕ se admită votarea nominală.

După acésta se face votarea în comisiune: pentru activitate au votat 26, pentru pasivitate 10.

Şedinţa plenară.

La óra $5^3/_4$ d. a. şedinţa se redeschide. In numele comisiunei de 40 d-l Andreiŭ *Cosma*, în calitate de president al comisiunei, învită pe raportorul comisiunei Dr. I. Suciu sĕ comunice adunării hotărîrile comisiunei.

Dr. I. *Suciu*, după o scurtă introducere, cetesce proiectul de resoluţiune, care culminéză în următórele:

In faţa situaţiunei grave actuale, delegaţii românĭ ai cercurilor electorale din ţerile corónei sf. Stefan, *menţin în întregime programul de la 1881*, admiţêndu-se însĕ necesitatea unei eventuale revisuirĭ.

Pe lângă menţinerea intactă a programului de la 1881 se înşiră apoi mai multe cererĭ, între carĭ:

Susţinerea întregităţii de stat a ţerilor corónei Sf. Stefan, pe lângă garantarea esistenţei etnice politice a poporului român şi a celor-lalte naţionalităţĭ; armata şi limba ei de comandă sĕ fie unitară, sĕ se respecte limba regimentelor şi serviciul activ sĕ fie de doi anĭ; esecutarea legei naţionalităţilor şi revisuirea legilor carĭ taie în acéstă lege; limba poporului sĕ fie respectată înaintea oficiilor şi funcţionarii sĕ o cunóscă; confesiunile sĕ aibă autonomie şi sĕ fie ajutorate de stat; instrucţie poporală gratuită; unde Românii sunt în majoritate limba de predare sĕ fie cea română.

Adunarea sĕ protesteze contra proiectului Berzeviczy.

Desfiinţarea dreptului de candidare şi al virilismului. Sufragiul universal şi vot secret; arondarea cercurilor şi votarea după comune. Regularea prin lege a dreptului de întrunire; libertate nelimitată de pressă. Modificarea sistemului de dare: reducerea dării de pământ, întroducerea dării progresive. In ţinuturile românescĭ colonisările sĕ se facă numai cu locuitorĭ românĭ. Muncitorii sĕ fie feriţĭ de esploatărĭ. Medicamente şi medic gratuit. Arendarea pădurilor şi păşunatului pe séma poporului şi modificarea legei silvanale.

Adunarea primesce proiectul de conclus, după care raportorul trece la cestiunea *tacticei de luptă*. Comisiunea, dice dênsul, a aflat de bine sĕ vină înaintea adunării cu o propunere motivată. Propunerea, în resumat, este următórea:

Câtă vreme nu vor fi scóse din vigóre legile electorale esistente nedrepte şi asupritóre, *poporul român nu póte fi re-*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

presentat în chip demn în dieta ţérii. Suntem plinĭ de neîncredere faţă cu parlamentul ungar de la care nu putem aşteptа nicĭ un bine; nicĭ nu sperăm, ca vocea representanţilor românĭ în dietă sĕ fie ascultată. — Totuşĭ fiind-că pasivitatea întîmpină piedecĭ şi greutăţĭ marĭ în esecutarea ei, şi fiind-că prin pasivitate alegĕtorii românĭ sunt ademeniţĭ în tabere streine şi ast-fel se demoralisĕză, ér acéstă demoralisare numai prin participarea la alegerĭ se póte înlătura, — comisiunea propune, ca delegaţii adunării sĕ decreteze *abandonarea pasivităţii şi întrarea în activitate a alegĕtorilor din tóte cercurile electorale ale ţerii.*

Propunerea se primesce.

Se dă cuvênt d-lui Dr. G. *Tripon*. Urcând tribuna, d-sa cu argumente ce n'au fost înfrânte de nicĭ unul din »activiştĭ«, espune punctul de vedere al minorităţii adunării, apĕră adecă *pasivitatea*, vorbind tot de »partidul naţional român«.

Oratorul recunósce, că nu numai *noutatea* activităţii o face pe acésta populară, dér s'a creat pentru ea şi un curent în sînul Românilor. Orĭ-cât ar fi de plăcut multora curentul activist, sunt motive puternice, carĭ reclamă menţinerea pasivităţii. Legile în vigóre — cum se ḑice în însaşĭ propunerea comisiunei — fac *imposibilă* participarea poporului român în lupta electorală. Corupţia şi volniciile sunt aşa de marĭ, încât ne inspiră cele mai serióse îngrijirĭ şi temerĭ, ba e chiar sigur şi înainte dovedit, că n'am puté întra în parlamentul ţĕrii în conformitate cu demnitatea şi importanţa poporului român.

Unde este apoi *prudenţa politică*; ce se alege din ea, décă vom renunţa la resistenţa pasivă de până acum? Pasivitatea a fost şi este un protest viu şi continuu în contra stărilor de lucrurĭ ce s'au creat în ţĕră şi în contra legilor asupritóre ce s'au adus. In neparticiparea la viéţa parlamentară poporul român a vĕḑut tot-déuna un *isvor de drept*. Pasivitatea a representat şi representă pe un popor retras în cetăţuia lui, ceea-ce este mult mai avantagios de cât ducerea lui la urna. Singurul punct ce pare mai luminos în activitate. Pasivităţii îi lipsesce primeḑdia ce nu-i lipsesce activităţii. Pasivitatea s'a dovedit de o păstrătóre sigură a forţelor naţionale, carĭ se vor risipi, décă o vom abandona.

Mai este apoi motivul *consecuenţei*, care reclamă, ca numai atuncĭ sĕ ne schimbăm politica, décă se schimbă şi stările de lucrurĭ. Dér de la ultima conferenţă naţională, ce s'a schimbat spre bine în viéţa nóstră ca popor şi partid? Ce schimbare esenţială a urmat, ca sĕ motiveze părăsirea pasivităţii? Nimic, absolut nimic! Décă s'a făcut vre-o schimbare, numai în rĕu s'a făcut. (Vocĭ: s'a făcut judicatura Curiei.) Judecătura Curiei! Acésta însĕ nu e un remediu de drept de cât pentru alţii, ér nu şi pentru noi. Pentru noi *mai curênd póte sĕ fie un cuţit.*

Sĕ nu vĕ amăgiţi, domnilor. Ordinaţiunile lui Hieronymi împiedecă functionarea partidului naţional român. Vĕ întreb: e posibil, ca pe calea activităţii sĕ se eludeze aceste ordinaţiunĭ şi sĕ se ridice cătuşile cu carĭ a fost legat partidul?

Unde rĕmâne apoi *demnitatea* nóstră ca popor? Poporul român e al doilea în ţĕră după poporul maghiar. Posiţia şi importanţa lui politică pretinde, că décă întră în lupta electorală parlamentară, să fie representat în mod demn. Unde sunt însĕ garanţiile pentru acésta? Stând în pasivitate însĕ faţă cu dieta ungară, retras în acest bastion al sĕu, la el acasă, poporul român pare ca un popor [illegible], pe când prin activitate, acésta nu va fi.

Cine póte garanta, că toţĭ activiştii vor fi de aceleaşĭ părerĭ şi principii şi la culmea datoriei lor? Dér chiar asa se fie, vom sta aḑĭ mâne în faţa [illegible] spectacol de a vedé cum unii şi alţii nu se vor supune disciplinei de partid.

Către fine oratorul spune, că minoritatea adunării nu se pórtă cu gândul de a provoca ruptură în partid, — căci ea prevede, că lupta electorală va aduce cu sine marĭ decepţiunĭ, şi astfel cei carĭ aḑĭ sunt pentru activitate, decepţionaţii de mâne poimâne, vor veni érăşĭ unde au fost, vor veni acasă în fortul neînvins al pasivităţii, ca érăşĭ sĕ fim împreună luptătorĭ. Propune, decĭ, a se decreta pasivitatea.

Oratorul a fost viu aplaudat şi i-s'au adus felicitărĭ din tóte părţile.

Nicĭ unul dintre »activistii« din sală n'a luat cuvêntul, ca sĕ-i rĕspundă. Singur raportorul Dr. I. Suciu a făcut observarea, că *décă activitatea va fi cinstită*, ea va avé meritul de a ţiné voturile române pentru Românĭ.

Dr. Eug. *Pătăceanu* cerênd cuvêntul spune, că însuşĭ raportorul a dis, că aderenţii pasivităţii au suferit multe rane şi lovituri. In pasivitate s'a lucrat mult. S'a desvoltat o mare activitate pe terenele vieţii naţionale şi sociale a poporului. Nu vom puté dobîndi nicĭ-odată viaţă nouă în dieta din Pesta! Aderă la pasivitate şi cere votare nominală.

Se admite votarea nominală.

Pentru *activitate* au votat următorii membrii ai adunării:

V. Petrovicĭ, Dr. Chicin, Dr. Vecerdea, Vasilie Voina, Dr. Vas. Lucaciu (în comisiune s'a fost abţinut de la votare), Aug. Dragoş, Dr. V. Nilvan, Andreiŭ Cosma, Dr. G. Pop, A. C. Domşa, Dr. Laur. Pop, Dr. I. Maniu, Popovicĭ, V. Pop, Dr. G. David, I. Totoian, Dr. Vaida-Voevod, Dr. V. Onişor, Dr. R. Boila, Dr. Adam, I. Russu Şirianu, M. Velicĭ, Dr. C. Popovicĭ, Procopie Givulescu, Dr. G. Dobrin, Augustin Beleş, Dr. I. Suciu, D. Popovicĭ, Dr. D. Barbu, Dr. L. Tămăşdan, Dr. A. Grozda, Dr. Iancu Meţianu, Dr. Şenchea, Nic. David, Dr. S. Dumitraş, Dr. L. Borcea, Dr. A. Cornea, Vich. Popovicĭ, Dr. I. Coste, G. Breban, I. Pepa, V. Pirtea, Dr. Nic. Martinovicĭ, D. Isidor Pop, Dr. Virgil Tomicĭ, Const. Manea, Dr. Milencovicĭ, Dr. Epam. Lucaciu, Vich. Petrovicĭ, Dr. A. Vlad, Dr. A. Marghita, Dr. Iustin Pop, Dr. Straiţariu, Vas. Damian, Dr. I. Pap, Dr. Dubleş, V. C. Osvadă, Dr. G. Suciu, Isid. Saturn, Dr. V. Bontescu, Dr. Beu, Dr. G. Măcelar, T. V. Păcăţian, Nic. Ivan, Dr. I. Stroia, Dr. N. Comşa, Serg. Medean, Zevedeiu Mureşan, Dim. Comşa, I. Banciu, Dr. T. Mihali, Dr. Vasu, Borza, Dr. V. Moldovan, Dr. Eleches şi Dr. St. C. Pop, Dr. Iancu.

Pentru *pasivitate* au votat următorii:

Ariton Popa, Dr. O. Russu, Dr. Ales. Bireescu, Dr. Liviu Lemenyi, Ciril Deac, Dr. G. Tripon, Dr. Andr. Pop, Dr. Petru Rusu, Dr. G. Popescu, Dr. G. Pătăcean, Vlăduţ şi I. Boeriu.

Preşedintele enunţă ca conclus decretarea activităţii parlamentare.

După alegerea comitetului electoral central, a cărui listă v'am comunicat'o deja, *adunarea electorală activistă a delegaţilor cercurilor electorale fără deosebire*, vine şi votéză *absolutoriu* comitetului de pân' acum *al partidului naţional român*, care n'a fost conchiemat şi representat, şi după ce s'au cetit cele *şése telegrame de aderenţe* la activitate, între carĭ una de la Braşov a d-lui Dr. Eug. Lemenyi, preşedintele declară adunarea închisă la órele $7^1/_2$ séra.

*

Inainte de a-se închide adunarea, Dr. A. *Vlad* a făcut propunerea, ca comitetul electoral central sĕ facă acuma candidările de deputaţĭ.

G. *Pop de Băsescĭ* ḑice, că trebue sĕ se asculte şi respecte voinţa şi dorinţa alegĕtorilor din cercurĭ.

Dr. *Vlad* insistă pentru propunerea sa.

G. *Pop de Băsescĭ* rĕspunde, că comitetul nu póte sĕ impună candidaţĭ, şi închide discuţia anunţând, că a dóua ḑi comitetul se va întruni şi constitui.

*

Se vede că în sînul comitetului electoral a învins totuşĭ propunerea lui Dr. Vlad, căcĭ, comitetul a făcut următórele candidărĭ:

Cercul Vinţul-de-jos: Dr. Iuliu *Maniu*. Ighiu: Dr. Alex. *Vaida Voevod*. Boroşineu: Dr. Ioan *Suciu*. Iosăşel: Petru *Truţa*. Chişineu: I. *Russu Şirianu*. Radna: Dr. Vasile *Lucaciu*. Şiria: Dr. Ştefan C. *Pop*. Făgăraş: Dr. Ioan *Şenchea*. Arpaşul-de-jos: Dr. Octavian *Vasu*. Dobra: Dr. Aurel *Vlad*. Baia-de-Criş: Vasilie *Damian*. Haţeg: Dr. Gavriil *Suciu* Deva: Dr. Aurel *Vlad* Orăştie: Dr. Ioan *Mihu*, eventual Dr. V. *Bontescu*. Sasca-montană: Dr. Aurel *Vlad*. Făget: Coriolan *Brediceanu* (?) Rittberg: Ioan *Pepa*. Trăscău: Dr. Vasile *Bodor* Cristian: Dr. Nicolae *Comşa*. Ocna-Sibiiului: Dr. Aurel *Cosma*. Ileanda-mare: Dr. Teodor *Mihali*. Iclodul-mare: Dr. Ioan *Cherekes*. Şomcuta-mare: Dr. Teofil *Dragoş*. Lăpuşul-ung.: Dr. Vasile *Lucaciu*. Aranyos-Medgyes: Dr. Andreiŭ *Doboşi*. Cehul-Silvaniei: George *Pop de Băsescĭ*.

Adunarea Sêrbilor radicalĭ.

Despre adunarea Sêrbilor radicalĭ ce s'a ţinut Dumineca trecută la *Neoplanta* (Ujvidék), se anunţă următórele:

Adunarea partidului radical sêrbesc a fost permisă de autorităţĭ numai sub condiţia ca la adunare sĕ nu participe de cât alegĕtorĭ esclusiv din Ungaria.

La adunare au participat 450 alegĕtorĭ din Neoplanta şi un numĕr mare de alegĕtorĭ sêrbĭ din alte părţĭ ale ţĕrii.

Primul orator, advocatul Dr. *Misiczky* din Panciova, a desfăşurat programul radicalilor pe basa căruia partidul radical întră în lupta electorală. Étă acest program:

1) Teritoriu vamal independent; *separaţie totală de Austria şi Ungarie independentă.*

2) A-se câştiga valóre limbei materne a naţionalităţilor atât în şcólele poporale, cât şi în şcólele secundare; ocrotirea şi desvoltarea acestei limbĭ. A-se împiedeca ridicarea la valóre de lege a *proiectului Berzeviczy*. La universitate înfiinţarea unei catedre pentru limba slavă.

3) Vot universal în comitate şi comune; o drĕptă arondare a cercurilor electorale.

4) Alegerile în comitate şi comune sĕ se facă conform proporţiunei numerice a naţionalităţilor. Vot secret.

5) Deóre-ce şi Românii şi Slovacii îşĭ pun candidaţĭ de deputaţĭ, Sêrbii radicalĭ încă vor pune candidaţĭ la proximele alegerĭ. Partidul nu va sprijini guvernul.

6) Ignorarea deplină a partidului liberal sêrbesc (partidul Polyt).

Resboiul ruso-japones.

Scirile telegrafice de erĭ şi aḑĭ nu aduc nimica nou de pe câmpul de rĕsboiŭ. Din Ciku vine scirea, că şi Chinesii au aranjat mari festivităţĭ în urma capitulării Port-Arthurului şi au lansat proclamaţiuni, prin carĭ serbéză acest eveniment drept un triumf al rassei galbine.

Prisonierii ruşĭ, carĭ sosesc în cete mai mari şi mai micĭ în Dalny se află într'o stare fórte tristă. Ofiţerii ruşĭ, carĭ îi conduc, pórtă săbii, soldaţii n'au însĕ arme. Japonesii i-au primit cu onorurile militare cuvenite.

A treia şi a patra escadră rusă.

Faimele şi scirile despre rechemarea flotei amiralului Roschdestwensky, care de la Crăciun se află în apele de la Madagascar, nu se adeveresc până acuma. Din contră sosesc scirĭ, carĭ vorbesc despre trimiterea unei a treia escadre, ba chiar despre o a patra escadră în extremul Orient. Deja la finea acestei lunĭ vor părăsi portul din Libau patru cuirasate împreună cu marele crucişător pancerat

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Pictorul Grigorescu.

De *Oct. C. Tăslăuanu.*

In Câmpina, oraşul liniştit din minunata vale a Prahovei, se zăresce o casă modestă, în care îşĭ deapănă bĕtrânele spornice un moşneag uscăţiv, cu nisce ochĭ cuminţĭ de diamant scînteitor în negru.

Retras de sgomotul lumei, în liniştea patriarchală a munţilor, — acolo sus, în sihăstria luminósă şi curată a aerului de brădet scrie în culorĭ poesia senină a sufletului sĕu bun şi bogat, zugrăvesce pe bucăţĭ de pânză firea poporului, ce l'a născut şi farmecele naturiĭ din ţerişóra lui.

E pictorul Nicolae Ion Grigorescu.

Ai noştri, de dincóce, cunosc prea puţin opera măiéstră şi fără de mórte a acestui artist. Puţinĭ de tot au avut feritul prilegiŭ de a încremeni în faţa unei pânze împodobite de mâna iscusită a acestui preot, care propovĕduesce ochilor religia cea nouă în pictură.

Credem decĭ, că pe lângă prinosul de admiraţiune ce-l aducem acestui geniu al némului nostru, înfrumseţând paginile acestui numĕr cu reproducerĭ după tablourile lui, facem şi o surprindere nouă cetitorilor noştri, dornicĭ de a cunósce şi admira tainele frumosului. Reproducerile, orĭ cât ar fi ele de reuşite, sunt numai o palidă copie a originalelor. Splendórea şi armonia colorilor, carĭ dau viéţă lumiĭ create de penelul artistului, cu greu le póte suplini şi cea mai săltăréţă fantasie. Dér ele sunt cu tóte acestea îndestulitóre pentru ca sĕ se pótă bănui măcar măreţia operei, ele pot uşor sĕ zămisléscă în suflete, dorul de a vedé în original pânzele celui mai senin şi mai mare pictor al neamului românesc.

Viéţa sbuciumată, plină de hărnicie şi jertfă, a acestui artist, se povestesce în altă parte cu multă competenţă de d-l Delavrancea. Ea póte servi multora de cred, cum se cuceresce în viéţă nemurirea.

*

Cei ce-au vĕḑut tablourile lui Grigorescu — şi noi suntem unul din acei fericiţĭ — de sigur s'au dumerit pe deplin asupra întrebării, ce importanţă are naţionalismul în operile de artă. Ochiul înarmat cu perceptele cele mai severe şi mai strict scienţifice încă va recunósce în pânzele ocrotitóre ale idilei nóstre ţĕrănescĭ, însuşirile rare ale acelei arte, care te cuceresce, te înalţă în sferile transcedentale ale frumosului desĕvîrşit. Opera pictorului nostru e curat românéscă; ea e smulsă din rărunchii sufletului nostru, reoglindesce credincios natura ţĕriĭ românescĭ şi totuşĭ se înalţă la valórea netăgăduită a creaţiunilor de artă pură. Arta plastică românéscă pentru prima óră invederéză condiţiunile sublime ale artei pentru artă: impersonalitatea. In acéstă calitate găsim noi dăinuirea vecĭnică a operei lui Grigorescu, care noue ne place şi ni-e scumpă îndoit, fiind-că fondul ei, lumea căreia i-a dat viéţă stătătóre, e a nóstră.

Grigorescu a înţeles, ca nimenĭ altul tótă poesia şi melancolia naturii ţĕrei românescĭ şi a sciut sĕ ne-o presinte fidel; el a pĕtruns în tainele psihice ale plugarilor şi păstorilor, el a rĕuşit sĕ ne dea în culorĭ sinteza sufletului ţĕrănimei nóstre în tóte împrejurările vesele şi triste, ale vieţiĭ.

In pânzele lui găsim nemărginirea ceriului albastru şi cald cu *lumina* lui, care e numai al nostru, şi sub care, pe plaiurĭ cu florĭ, pajişte înrourată séu ripĭ stâncóse, pasc turme de oi séu cobóră de pe cóste piezişe, încet la vale; în zarea unui deal stă un cioban voinic culcat séu răzimat pe bâtă; leliţe svelte cu gene lungĭ, mână la păşune un cârd de viţei; în văi, pe drumurĭ albite de praf, carĭ au poesia lor până la el necunoscută, scîrţeie carĕ încărcate cu fên, trec chervane împovarate de o lae de ţiganĭ sgomotoşĭ; pe sub coline s'ascund căsuţe ţĕrănescĭ cu pareţĭ sĕracăcioşĭ şi învăscuţĭ de buruiană... Tótă

BCU Cluj / Central University Library Cluj

»Wladimir Monomach«, pentru a pleca cu o iuţélă accelerată spre Orient.

Corespondentul din Petersburg al diarului »Schlesische Ztg.« spune, că în vederea creării și înarmării flotelor s'au făcut deja în Germania, Italia și Franța marĭ comande. Suma cheltuelilor pentru construirea vaselor în decursul anilor 1905—1907 se urcă la circa 400 milióne ruble.

Stössel și Nogi decorați.

Impĕratul Wilhelm al Germaniei a conferit — după-cum se telegrafiéză din Berlin — generalilor Stössel și Nogi pentru eroismul lor manifestat în luptele de la Port-Arthur, ordinul *pour le mérite.*

SCIRILE ḐILEI.

— 30 Decemvrie v.

Cu ocasiunea sĕrbătorilor Crăciunului s'au distribuit din partea Regelui Reginei României a Principelui și Principesei României pe la sĕracii din Bucurescĭ, precum și la cei din Iașĭ, Craiova și alte localitățĭ din România 40,000 lei în banĭ, lemne și îmbrăcăminte. Numĕrul sĕracilor ajutațĭ trece peste 2000 numai în Bucurescĭ.

Crăciunul Ungurilor din România. Un corespondent din Bucurescĭ al diarului »Budapesti Hirlap« scrie în numitul diar o scrisóre lungă plină de jeremiade, între carĭ cea mai mare este, că cele 100,000 (!) de Sĕcui aflătorĭ în România părăsițĭ de conaționalii lor de-acasă sunt nevoițĭ a serba Crăciunul de odată cu ortodoxii. Maghiarii din Ungaria spune mai departe corespondentul lui »B. H.« citând cuvintele unui preot maghiar din Bucurescĭ, acei Maghiarĭ, carĭ viséză de un imperiu de 30 milióne, au trimis mai deunăḑĭ *20 coróne* pentru biblioteca Ungurilor din Bucurescĭ. Corespondentul descrie mai departe obiceiurile Românilor la Crăciun, Anul nou și Bobotéză, așa cum se pricepe el citând chiar câteva cuvinte din urările de anul nou ale băieților :

. . . .

Kitz kuje pe kasza
Atitz galbini pe masza.

Archiducele Iosif este greu bolnav în palatul sĕu din Fiume. Buletinele medicale, ce se publică, dilnic descriu bóla ca fórte îngrijitóre.

Cărțĭ postale ilustrate. De la direcțiunea postelor și telegrafelor din Clusiŭ ni-se trimite următorul comunicat: Mai multe poște din strĕinătate au permis punerea în circulație a cărților postale, carĭ au un loc gol destinat pentru corespondență chiar pe laturea adresei. Cărțile acestea sunt împărțite cu o linie verticală în două părțĭ egale. din carĭ partea din stânga este pentru corespondențe, ér cea din drépta pentru adresă, mărcĭ și alte observațiunĭ de manipulațiune postală. Décă asemenea cărțĭ postale vor sosi pe teritorul postelor ungare, oficiile postale sunt obligate a le înmâna fără a-le taxa deosebit. Publicul însĕ este învitat a se abține de-ocamdată în propriul interes de trimiterea unor asemenea cărțĭ postale, deórece usul acestor cărțĭ postale nu este generalisat nicĭ în strĕinătate și de aceea se expune la suprataxărĭ.

La spitalul civil din Brașov au fost căutațĭ în Decemvrie a. tr. 302 bolnavĭ, din carĭ s'au însănătoșat 142, s'au îndreptat 27, nevindecațĭ 4, decedațĭ 14. Au rĕmas în spital 115. Numĕrul ḑilelor de tratament 4216. In Decemvrie s'au esecutat 67 operațiunĭ. Numĕrul consultațiunilor gratuite 287. Operațiunĭ ambulatorice 6.

Serată filantropică. Societatea de binefacere a damelor israelite din Brașov va aranja la 21 Ianuarie o serată de dans. Serata va fi precedată de întrarea reginei polului nordic, esecutarea baletului brușilor de zăpadă și a dansului eschimoșilor »Kickadó«.

Ocolul lumei de 21 de orĭ. O femee, care se póte lăuda că a făcut de 21 orĭ ocolul lumei și se pregătesce a-l face a 22-a óră, este d-na Crosley, americană din Indianopolis. D-na Crosley speră, că va mai face un numĕr respectabil de călĕtorii circumterestre. Dênsa a făcut socotélă, că décă ar trăi până la 60 anĭ, urmând cum a făcut până acum, ar ajunge sĕ facă de vr'o 50 orĭ marele »Looping« al equatorului.

Scirĭ mĕrunte din strĕinătate. In apropierea satului german Morl de lângă Halle, spărgêndu-se ghiața, *s'au înecat 12 băiețĭ,* ce patinau.

— Comerciantul Mederski din Berlin și-a *ucis* într'un acces de nebunie cei trei copii ai sĕi, spânḑurându-i de clanța ușii.

— Pe teritorul minelor de la Essen și Bochum au întrat *în grevă* 40,000 lucrătorĭ.

— Jurnalistul spaniol Francesco Palomares *a fost prins* în apropierea orașului Tanger de o cétă de Maurĭ și a fost dus în munțĭ.

— Din Ierusalim se telegrafiéză, că numĕroșĭ călugărĭ germanĭ, grecĭ și italienĭ *s'au luat la bataie* în biserica de lângă sfântul mormênt din causa atitudinei provocătóre a Grecilor. Numĕroșĭ călugărĭ au fost rănițĭ.

— Cunoscuta anarchistă francesă Luise *Michel* a murit alaltăerĭ în Marseille.

Rectificare. In telegrama din numĕrul nostru de alaltăerĭ s'a strecurat o greșélă de tipar la locul unde se vorbesce despre alegerea comitetului *ad hoc* al adunării din Sibiiu, greșală pe care o rectificăm. Biuroul ad hoc a fost constituit astfel: G. Pop de Băsescĭ președinte, Dr. T. Mihali și Vas. Damian vicepreședințĭ; Dr. V. Onișor și Dr. Bontescu secetarĭ; Dr. L. Lemenyi și Dr. Beu verificatorĭ ai procesului verbal. Pentru constatarea mandatelor: A. C.Domșa, Dr. Borcea și Dr. Vaida.

Pentru Casa Națională

au întrat în loc de *felicitărĭ de anul nou* următórele sume :

Transport cor. 184.

I. de Preda, advocat Sibiiu 5 cor. Arseniu Bunea, v. protopop Sibiiu 3 cor. Dimitrie Moldovan, protopop Sighișóra 2 cor. Simion Dragomir, Gurasada 3 cor. Mihail Veliciu, adv. Chișineu 20 cor. Dumitru Banciu, Seliște 3 cor. Gheorghe Spornic, preot Cohalm 2 cor. Dr. I. Fruma, adv. Sibiiu 5 cor. Dr. Eus. R. Roșca, dir. sem. Sibiiu 5 cor. Căpitan Const. Stejar, 3 cor. N. Garoŭ, adv. Zerneștĭ 10 cor. Dr Gregoriu Sândeanu, Sibiiu 4 cor. Dominic Rațiu, Sibiiu 3 cor. D-na Letiția Bologa, Sibiiu 2 cor. Locot. colonel Blașiŭ 10 cor. Teodor Bulc, prof. Beiuș 4 cor. Gerasim Domide, protop, Bistrița 2 cor. Ioan Corbu, Bistrița 2 cor. Dr. Leon Scridon, Bistrița 2 cor. Gavril Vîrtic, jude de trib. în pens. Bistrița 5 cor.

Teodor Herman, protopop Deș 4 cor. Stefan Colceriu, M. Domb 3 cor. Anton Pop, propriet. M. Boros 4 cor. Cornel Popescu, paroch Deva 2 cor. Romul Secoșan, paroch Iclaș 1 cor. Vas. Cinta, învĕțător Zsebely 2 cor. Dr. N. Oprean, N. Szt. Miklos 10 cor. Moise Brumboiu, paroch Tohanul vechiŭ 2 cor. Dr. Enea Draia, adv. Maros-Vasárhely 10 cor. Zach. Tătar, Elisabetopole 3 cor. George Borzea, notar Vistea inferióră 3 cor. Dr. Mich. Gropșean, adv. Oravița 10 cor. Pavel Mila Oravița 2 cor. Dr. Iul de Herbay, secret. de bancă Arad 5 cor. Ioan Simu, Arad 2 cor. Maria Simu Arad 2 cor. Ioan Miclea, funcționar Arad 1 cor. Emilia Oprin, Arad 1 cor. Petru V. Popovicĭ, v. notar Cacova 3 cor. Gavril Sălăgian, preot Timișóra 2 cor.

Ilie Dobrota, preot Poiana S. 2 cor. Aurel Decei, notar Gurariului 2 cor. George Szerb, dep. Budapesta 10 cor. Dr. G. Miclea, adv. Alibunar 5 cor. Dem. Pop, adv. Vezend 2 cor. Dr. Marta, Lippa 2 cor. Ioachim Muntean, paroch Gurarîului 2 cor. Dr. Isidor Pop, adv. Lugoș 10 cor. Dr. Andreiu Monda, medic O. Stzt.-György 3 cor. Rafila Monda, O. Szt.-György 3 cor. Dr. Bas. Preda, adv. Câmpenĭ 1 cor. Vas. Bașota, jude reg. Cluș 10 cor. Dr. Ioan Popescu, adv. Szàsz-Régen 10 cor. Eremia Iliescu, preot Stremț 1 cor. Alex. Mocsonyi, Birchiș 50 cor. Elie Popoviciu, par. Sebes. vechiu 4 cor. Ștefan Lita, par. Lita 1 cor. Ioan Maior, adm. dom. Blașiu 2 cor. Dr. Ambrosiu Chețan, prof. Blașiu 5 cor. Ioan Chirea 2 cor.

Vasile Aldea, senator Sas Sebeș 3 cor. Ioan Teculescu, protop. Alba-Iulia 2 cor. Avram Păcurariu, prot. Mercurea 3 cor. Elie Câmpean, prot. Gyergyó-Szt.-Miklos 2 cor. Sever Barbu, contabil Rĕghin 5 cor. Atanasie P. Bologa, preot Lupenĭ 2 cor. Nic. Vătășan, prof. sem. Sibiiu 4 cor. George Vlasa, preot milit. Eger 10 cor. Nicolae Cristea, paroch Valea Bulzului 2 cor. Ioan Toderean, paroch Galaț 2 cor. Ioanichie Neagoe, paroch R. Petre 10 cor. Icomia Borca, R. Petre 4 cor. Bănățana cassă de păstrare Bucoveț 5 cor. Ilie Moga, paroch Laz 2 cor. Eugenia Moga, Laz 2 cor. Ioan Cătană, codrean Ghilceag 1 cor. Dr. Il. Iancu, medic Tălmaciu 3 cor. Vasile Nicosuța, preot Rienĭ 2 cor. Terențiu Popoviciu, notar Rienĭ 2 cor. Dr. Tit Hengye, Erdő-Száda 2 cor. Francisc Cosma, Per 2.50 cor. I. Peptea, Orșova 3 cor. Paul Oltean, Hațeg 2 cor. Mihail Itu, Tulgeș 3 cor. Aurel Niculescu, Tulgeș 5 cor. Nicolae Togan, protopop Sibiiu 3 cor. I. Vătășan, cass. Asoc. Sibiiu 4 cor.

Iuliu Muntean, Sibiiu 5 cor. Gavril Precup, prof. Blașiu 3 cor. Iosif Lita, v. prot. Kis-Iklod 3 cor. Ioan Ioanichiu Olar, funct. reg. Deva 5 cor. Dr. Alex. Fodor, Alba Iulia 4 cor. Dr. Rubin Patița, Alba Iulia 4 cor. Valer Velican, Alba Iulia 4 cor. Salvator Mihály, Alba Iulia 1 cor. Aurel Cirlea, Alba Iulia 2 cor. Dr. Camil Velican, Alba Iulia 4 cor. Ștefan Popa, preot Seleuș 2 cor. Simeon Stoica, medic Abrudbánya 3 cor. Ioan Teodorovich, major Timișóra 4 cor. Dumitru Vulcu, Mercurea 4 cor. Moisi Birtolon, notar, Laczkód 2 cor. Iosif Lemenyi, Bonczнyires 3 cor. Dionisie Făgărășan, prof. Brașov 4 cor. George Comanicĭ, notar pens. Veneția inf. 2 coróne. — Total 633.50 cor.

Sibiiu, 11 Ianuarie 1905.

Biuroul Asociațiunei:

Dr. C. *Diaconovich.*

Literatură.

„Luceafărul". Anul IV. Nr. I. a apărut ḑilele acestea cu următorul sumar: 1) Ce trebue a se ceti? (Sfaturĭ Românilor din Ardeal) de N. Iorga. 1) Pace (poesie) de Nic. Otavă. 3) Din viéța lui Nicolae Grigorescu de Delavrancea. 4) Bradul de I. A. Bassarabescu. 5) Plugarii (poesie) de Oct. Goga. 6) Moșneagul nostru de M. Sadoveanu. 7) Pe lac (poesie) de Al. A. Naum. 8) O viéță (poesie) de Z. Bârsan. 9) Mărturie de I. Agârbicean. 10) Pictorul Grigorescu de Oct. C. Tăslăuanu. 11) Din casă de I. Ciocârlan. 12) Despărțire (poesie) de M. Cunțan. 13) Serată literară de Al. Ciura. 14) Foi răslețe (reproducere din volumul de poesii a d-șórei Cunțan).

In »Adaos« se publică resultatul voturilor asupra lucrărilor întrate la concursul de premiu al »Luceafărului«. Nicĭ una n'a obținut majoritatea absolută a voturilor și redacția a găsit decĭ de cuviință a împărți premiul între autorii celor 3 povestirĭ, carĭ au obținut mai multe voturĭ. Acestea sunt: I. »Aurel cere banĭ« de *Lucian Bolcaș* (50 cor.) II. »Frații« de *Zah. Bârsan* (30 cor.) și III. »Reînviere« de *Horia P. Petrescu* (20 cor.)

In »Adaos« mai este un studiu întitulat »Al. Papiu Ilarian și tinerimea academică din Clusiu« de Dr. I. Rațiu, apoi Dărĭ de séma și notițe literare, cronică și notițe etc.

Numeróse ilustrații împodobesc și acest numĕr al frumósei reviste, reproducerĭ fotografice după tablourile lui Grigorescu.

»Luceafărul« apare sub direcția d-lor Al. Ciura, Oct. Goga și Octavian C. Tăslăuanu. *Badapesta IV, str. Zöldfa 7.* Abonamentul: pe un an 12 cor., pe 6 lunĭ 6 cor. (Preoții și învĕțătorii sĕracĭ și studenții 7 cor). Ediția de lux pe an: 20 cor., pe 6 lunĭ 10 cor.

Revista acésta merită sĕ fie sprijinită de publicul nostru cetitor.

In numĕrul de aḑĭ reproducem la foileton din »Luceafărul« articolul d-lui Oct. C. Tăslăuanu »Pictorul Grigorescu«.

ULTIME SCIRI.

Petersburg, 11 Ianuarie. „Novoje Vremja" primesce din Mukden scirea, că Japonesiĭ fortifică cu mare grabă posițiunile lor de luptă și că tunurile de asediu de la Port-Arthur le-au adus în Manciuria. La frontul apusan canonada continuă.

Corpul al 4-lea a sosit la Mukden. Brigadele de vênătorĭ 3 și 4 au fost pornite spre Mukden La ordinul țarului ministrul de rĕsboiu a ordonat mobilisarea a 100 batalióne din reservă, carĭ vor împlini cadrele trimise pe câmpul de rĕsboiu. Până la 1 Martie Kuropatkin va primi ajutóre nouĕ de 200.000,

Tokio, 11 Ianuarie. Armata rusésca de lângă Saho face pragătirĭ estra-ordinare în vederea unui viitor atac apropiat. Față cu aripa stângă japonesă, trupele Rușilor primesc mereu trupe auxiliare.

NECROLOG. Subscrișii cu inima înfrântă de durere aduc la cunoscință numĕróselor rudenii, amicilor și cunoscuților că scumpa și preaiubita lor soție, mamă sócră, bună și soră *Flóre Popoviciŭ* născ. *Albulescu,* Lunĭ în 27 Decemvrie 1904 la órele 5½ p. m. șĭ-a dat nobilul ei suflet în mânile Atotputernicului Dumneḑeu în etate de 66 de anĭ, fiind împărtășită cu sf. taine. Inmormêntarea va fi Mercurĭ în 29 Decemvrie la órele 11 a. m. împreunată cu sf. liturgie, în biserica ortodoxă română din comuna Cliciova.

Cliciova, în 27 Decemvrie 1904.

George Popovicĭ paroch, ca soț; Dr. George Popoviciŭ, Ana măr. Olariu, Dr. Iosif Popoviciŭ ca fiĭ și fică; Sebastian Olariu protopresbiter, ca ginere; Elena Popoviciŭ n. Ianculescu ca noră; Filip Albulescu ca frate; Elena Albulescu măr. Petroviciŭ ca soră; și numĕroșĭ nepoțĭ și nepóte.

☛ **Domnii abonați ai fóiei nóstre, carĭ nu și-au reînoit încă abonamentul sunt rugați a-l reînoi cât mai curând ca sĕ nu li se întrerupă regulata espedare a ḑiarului.**

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei".

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

---

lumea acésta românéscă e scăldată în poesia unui aer primăvăratec, care rîde și farmecă.

Dér pe lângă seninătate »strălucirea« operilor lui e de-o durere reală și evidentă: poetisarea scenelor nu ascunde miseria. Boii minunațĭ de frumoșĭ, dér slabĭ, întind din greu, că se aștern la pămênt, omul se apléca, apăsând sĕ trosnéscă pe córnele plugului. E nópte, abia se mai vede o dungă de sânge în apusul posomorît, și bietul creștin, uscat și trist, ca și boiĭ lui, despică brazdă lângă brazdă, altfel din bogăția pămêntului negru și lucios nu s'ar alege nicĭ cu mămăliga de tóte ḑilele Sórele arde; în aerul de cuptor pomiĭ rar se topesc și tremură în conturul lor vag, ér muncitorul c'o cămășuță sĕracă pe dênsul, strîns încins cu un curmeiŭ subțire c'o căciulă grósă și mare în cap, fără șoldurĭ, costeliv și prăjit, se frământă fără odihnă. Pe drumul greu, desfundat de ploi róta a întrat până în butuc; boiĭ se năpustesc în jug, le numerĭ cóstele; sus, la spata de dinapoi, o grópă, o pată închisă sub șoldul luminat; trage și cel care îi mână, în pornirea lui desperată; ți-se pare că-i auḑĭ răcnetul: un blestem înfiorător«.

Aceiașĭ țĕranĭ fericițĭ și nĕcăjițĭ sunt eternisațĭ în avêntul luptei de independență. Măestria pictorului de a reda învălmășala și vijelia luptei printr'un episod e ingenióså. In eternisarea scenelor rĕsboinice și în strĕinătate abia are rivali. In lupta de la Smârdan, de pildă — aflătóre în proprietatea primăriei din Bucurescĭ — figurile în mărime naturală te 'nfióră. Vedem îndĕrĕtnicia și vitejia soldatului român în încordările lui de leu întărîtat.

Pânzele lui Grigorescu din rĕsboiul de independență sunt paginile cele mai minunat scrise ale acestui act eroic, în care s'a făurit coróna de oțel a regatului român.

Opera întrégă a măestrului e o istorie desĕvîrșită a țĕranului din România. Ea mai are menirea de a croi un drum nou și fericit operelor de artă ce se plămădesc la noi. („Luceafărul".)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Călindarul Plugarului.

In editura tipografiei A. *Mureșianu* a apărut **„Călindarul Plugarului"** pe anul comun 1905. — Anul XIII.

Ca și în anii trecuțĭ, așa și în anul acesta — al treisprețecelea al esistenței sale — *„Călindarul Plugarului"*, fidel numelui sĕu, întră în casele cărturarilor și ómenilor noștri de la sate și orașe, ca prin învĕțăturile și povețele din ramura economiei sĕ le îmbogățéscă cunoscințele și sĕ-i îndemne la muncă rațională, servindu-le tot-odată de călăuză în viața practică. In afară de acésta cei carĭ se vor grăbi a-șĭ procura *„Călindarul Plugarului"*, vor mai avé prilegiŭ de a-șĭ petrece câte-va óre vesele și senine, cetind bucățile alese și instructive din partea literară și distractivă, anecdote în prosă și versurĭ, glume, povețe și diverse.

Conținutul *„Călindarului Plugarului"* este următorul:

Cronologia anului.—Regentul anului. — Sĕrbătorile și alte ȡile schimbătóre. — Calculul sĕrbătorilor mai marĭ.— Posturile. — Urméză partea strict calendaristică: cele 12 lunĭ ale anului, la fie-care lună dându-se sfaturĭ despre lucrările, ce are sĕ le facă economul, care ține sĕ-șĭ pórte economia după tóte cerințele. — Taxele telegramelor și postale. — Taxele pentru pachete și pentru porto-tarif după greutate. In partea acésta se dau îndrumărĭ cu privire la regulele de observat la trimiterea de scrisorĭ, banĭ și pachete. — In rubrica despre timbre și taxă, se arată, ce anume timbre și taxe se cer la tot felul de petițiunĭ, documente etc.

Rubrica *têrgurilor* e și de rêndul acesta fórte bogată. După datele oficióse și de nou îndreptate și publicate de ministeriul de comerciu, se arată têrgurile libere din Ardeal, Bănat și țéra ungurésca, cu observațiunile necesare; apoi têrgurile din Bucovina și Ungaria, precum și têrgurile aranjate în serie cronologică (după lună).

Partea economică a Călindarului cuprinde următórele articole din ramura economiei: *Cunóscerea pămêntului*, de Th. A. Bogdan; *Cultura rațională a cartofului*, de Gh. Manolescu; *Economul ca doctor*, de Ioan Georgescu; *Ingrijirea și pregătirea pămêntului în școla de pomĭ*, de A. Bolodr; *Cultura macului.*

In *partea literară* se publică: *„Groșița, care i-a adus noroc"*. o frumósă povestire de Jassy Torrund (trad. Oniță); *Ochii negri* (poveste) de E. Părăianu; Legenda »*Stefan cel Mare și îngerii*«. Urméză *Anecdote poporale și Glume*, de Marion, Speranță și alțĭ scriitorĭ, în versurĭ și prosă.

— O ilustrațiune representând vechea cetate a Huniadeștilor.

Se publică apoi *Povețe* interesante și instructive pentru viéța economică și casnică. Câte-va *sfaturĭ din ale bucătăriei și Diverse.*

Partea restantă cuprinde anunțurĭ pe mai multe paginĭ.

Călindarul Plugarului costă esemplarul **44 banĭ** + porto, și se vinde la Tipografia A. *Mureșianu* Brașov. Abonații ȡiarului nostru pot sĕ procure călindarul și de-odată cu reînoirea abonamentului la fóia nóstră.

Cursul la bursa din Viena.

Din 10 Ianuarie n. 1905.

Renta ung. de aur 4%	118.75
Renta de coróne ung. 4%	98.40
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½%	89.35
Impr. căil. fer. ung. in argint 4%	97.85
Bonurĭ rurale croate-slavone	98.60
Impr. ung. cu premii	209.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin	163.—
Renta de hârtie austr.	100.20
Renta de argint austr.	100.20
Renta de aur austr.	119.50
Renta de coróne austr. 4%	100.30
Bonurĭ rurale ungare 3½%	91.70
Losurĭ din 1860.	157.70
Acții de-ale Băncei austro-ungară	16.29
Acții de-ale Băncei ung. de credit	798.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit	678.—
Napoleondorĭ	19.10
Mărcĭ imperiale germane	117.47½
London vista	240.05
Paris vista	95.47½
Note italiene	95.45

Cursul pieței Brașov.

Din 10 Ianuarie n. 1904

	Cump.	Vênd.
Bancnote rom.	18.74	18.82
Argint român.	18.40	18.64
Napoleond'orĭ.	19.06	19.10
Galbenĭ	11.20	11.30
Ruble Rusescĭ	2.53	2.54
Mărcĭ germane	117.20	117.40
Lire turcescĭ	21.50	21.60
Scris. fonc. Albina 5%	101.—	102.—

Dela „Tipografia A. Mureșianu" din Brașov, se pot procura următórele cărți:

(La cărțil aici înșirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banĭ pentru recomandație.)

Scrieri literare pentru popor.

„Carnetul Roșu", o interesantă novelă nihilistă, tradusă din germană de *Moșul*. O broșură de 104 paginĭ, format octav mic. Broșura oferă o lectură ușóră și distractivă — *„Moșul"* e cunoscut cetitorilor noștri din numĕrósele sale lucrărĭ publicate în foița ȡiarului Gaz. Trans. Prețul cu posta 50 banĭ.

„Caractere morale, esemple și sentințe culese din istoriile și literaturile poporelor vechĭ și moderne" de *Ioan Popea* prețul cor. 2.50 (cu posta cor. 2.70.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adauge și portul postal.

Dietetica poporală, scrisă cu deosebită considerațiune la modul de vețuire a țeranului român, de *Simeon Stoica*, medic pensionat. Conține vre o 25 figurĭ în text. Se vinde acum în loc de cor. 1.60 cu 1 cor. + 10 b. porto)

Instrucțiunĭ populare despre *datorințele și drepturile purtă datorului dere* edate de Wilhelm Niemandz. Acéstă carte e un îndreptar de o trebuință nespus de mare pentru toțĭ câțĭ au afacerĭ cu dările. Prețul cor. 1.20 plus 10 banĭ porto.

„Omul", noțiunĭ din anatomie și fisiologie și regulĭ igienice pentru conservarea sănĕtății și a corpului omenesc de George *Cătană* înv. Acéstă carte servesce ca manual pentru anul al IV-lea al școlei pop., pentru școlele de repetiție și pentru poporul nostru. Prețul 50 banĭ (plus 5 b. porto.)

***Cugete și considerațiunĭ din esperiența vieții** [illegible]*. Conține 170 de sfaturĭ înțelepte, scóse din pățania vieții. Prețul 20 b. (cu posta 24 b

Novele de Sienkiewicz: „Natură și viéță". „Sluga veche" și „Ianco musicantul." Traducere de *I. C. Panțu*; o broșură de 192 pag. Prețul 80 banĭ + 5 banĭ porto.

I. C. Panțu: „In plasă". „In Balta". „Cale grea". „La Códe". „La cârciuma lui Tiriplic." ***Schițe din viéța dela țéră.*** O broșura de 112 pag. cu prețul 40 banĭ (+ 5 banĭ porto.)

I. C. Panțu: ***„La têrg"***, povestire din viéța unui cioban. O brosură din 32 pag. cu prețul 16 banĭ + 3 banĭ porto.

Lira Bihorului, o carte cu povestirĭ istorice scrisă în versurĭ, de *Antoniu Pop*. Prețul 40 b. (cu porto 46 banĭ.

Părintele Nicolae, schiță din viéța preoților de *G. Simu* Prețul 60 b. + 6 banĭ porto.)

Săpătorul de banĭ, comediă în trei acte, localisată de *A. Pope*. Se recomandă mai ales pentru cei vréu sĕ jóce teatrul Prețul 24 banĭ (prin postă 28 b.)

Viéța după mórte, séu nemurirea sufletului, dedusă din misteriul ființei omenescĭ și deșertăciunea celor trecĕtóre, de *I. P.* Ediția II. Prețul cor. 1. (Cu posta cor. 1.10).

Poesii de *R. V. Buticescu.* Prețul era la început 2 cor. 40 b., acum numai cor 1.20 (cu posta cor. 1.40)

Suspin și zimbire, poesii și prosă de *A. Pop.* Prețul 80 banĭ (cu porto 86 b).

Taina norocului séu Povestea satului Nemernicenĭ de Tache *Brânduș*. Acésta carte e fórte potrivită pentru poporul nostru și costă 1 cor. (+10 b. p.)

Balade poporale de Avram *Corcea* costă cor. 1.60 plus 10 b. porto. Pentru România 3 lei 20 b.

Banca de școlă de I. *Dariu*, 30 b. plus 10 b. p.)

Disciplina în serviciul educațiunii de I. *Dariu*, 40 b. (plus porto 10 b.

Idealul învĕțătorului român de *I. Dariu*, 40 b (plus porto 10 b.)

Lilice dela Pind, poesii macedonene-originale și daco-române de P. *Vulcan*, cor. 2 (pl. porto 10 b.)

„Supplex Libellus Valachorum", memoriul presentat împĕratului Leopold II. de către episcopii Bob și Adamovicĭ în numele poporului român din Transilvania la anul 1791. Textul original latinesc și alăturea de acesta traducerea românéscă făcută de profesorul Dr. E. *Dăianu*. Un esemplar broșat costă 1 corónă (+ 5 b. porto).

Românii Secelenĭ. Causele decadenței lor economice și mijlócele de îndreptare. Disertațiune de Ioan I. Lăpădat. 30 banĭ plus 5 banĭ porto.

Dela vice-comitele comitatului Brassó.

Nr. 2.8—1905.

Concurs.

Postul de veterinar de la abatoriul orașului Brassó devenit vacant sĕ întregesce prin alegere.

Emolumentele sunt: Salariu anual de 2000 cor. ca salariu fundamental, quartir în natură, lemne și luminat, mai departe conform §-ului 119 al statutului organisatoriu 5 quinquenale, carĭ quinquenale se consideră ca parte întregitóre a salariului și se computa în pensiune

Postul se întregesce pe viéță conform §-lui 111 al statutului organisatoriu orășenesc; veterinariului, care va fi ales îi este interȡis a-se ocupa cu orĭ-ce industrie, a fi membru estern séu intern la orĭ-ce întreprindere comercială și a-se ocupa cu ast-fel de afacerĭ în urma căreĭ împrejurărĭ ar deveni dependent de orĭ-cine. Conform §-lui 111 al statutului mai sus amintit respectivului ales îĭ este permis a avea praxă privată întru-cât nu alteréză agendele oficiului de veterinariŭ.

La acest post escriu concurs și provoc pe doritorii de a ocupa acest post, a și înainta petițiunile instruite pe lângă arătarea cualificațiunei prescrise de legile existente, afară de acésta sunt deobligațĭ concurenții a anexa la petițiune: estrasul de botez, certificat medical despre starea sanitară, atestat de moralitate, mai departe sĕ documenteze unde au fost aplicațĭ până acum și ca posed limba maghiară, germană și română în scris și verbal.

Petițiunile trebuesc înaintate neapĕrat până la 10 Februarie 1905 st. n. la 12 óre a. m. la oficiul vicecomitelui, de óre-ce cele ce sosesc mai târȡiu nu se iau în considerare.

Brassó, 11 Ianuarie 1905.

Dr. Frideric Jekel m. p.
vice-comite.

1—1.,1606

Cu ocasia sf. Sărbători recomand

lista de vinurĭ

din

Pivnița-Eszterházy.

Vinurĭ albe:

Vin de masă	1 litru fl.	—·30 cr.
„ „ „	1 „ „	—·36 „
„ „	1 „ „	—·40 „
Zendris	1 „ „	—·44 „
Bakator	1 „ „	—·50 „
„	1 „ „	—·60 „
Risling	1 „ „	—·60 „
Auslese	1 „ „	—·70 „
Sauvignon	1 „ „	1·— „
Ausbruch	1 „ „	1·20 „
Vin de strugurĭ fetești (Mädchentraube)		
1 sticlă mică	„	— 35 „
1 „ mare	„	— 70 „

Vinurĭ negri:

Șiler	1 litru fl.	—·40 cr.
Vin negru	1 „ „	—·50 „
Meneser	1 „ „	—·70 „

Wilhelm Kopony.

La espozițiile hygienice din Cairo în anul 1895 și în Londra la anul 1896 a fost premiat

Spirtul Reuma a lui Widder

cu diploma de onóre și cu medalie de aur.

Probat de capacitățĭ medicale și întrebuințat cu succes în spitale

SPIRTUL-REUMA

și FLUID de PUTERE,

are efect sigur la tóte părțile corpului și anume: **contra reumatismului durere de nervĭ, șoldină, ișchias, asthmă ș. a.**

În multe casurĭ efectul este atât de mare, ca după o fricțiune încetéză durerile.

Durerĭ de dințĭ și cap vindecă în 5 minute

Prețul unei sticle cu instrucție 1 corónă, sticle mai marĭ cu 2 cor. 40 banĭ.

Depou principal în Budapesta: la farmacia D-lui **Josif Török** Király-utcza nr. 12. și Andrassy körut nr. 26, și la d-l Dr. **A. Egger,** Váczi kürut 17.

asemenea în tóte farmaciile din provință, precum și la proprietarul

WIDDER GYULA

farmacist în Sátoralja-Újhely.

Comande din provincie se efectuéză prompt.

Depou în Brașov: la Victor Roth farmacia la Ursu, Alexina Jekelius, Franz Kelemen, Friedrich Stenner, Karl Schuster, Ed. Kugler. In Cohalm: la E. Victor Milas.

18—20,1532.

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Octomvrie st. n. 1904.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·32 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 8·7 min. séra.
IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10·26 m. séra.

Dela Brașov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la óra 3·55 m. dim.
II. Tren accel. la órele 4·59 m. dim.*)
*) (Nu mai până în 15 Novembre).
III. Trenul mixt la órele 11·35 m. a. m.
IV. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
V. Tren mixt la órele 6·50 séra.* (care circulă numai la Predeal).

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes:

I. Trenul de pers. la óra 5.25 min. dim.*
II. Trenul mixt la óra 8·45 min. a. m.*
(* au legătură până la Ciuc-Gyimes).
III. Trenul de per. la óra 2·50 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
IV. Tren de pers. la órele 6.34 m. séra.*

Dela Brașov la Zêrnescĭ (gara Bartolomeiu)

I. Trenul mixt la óra 9·2 min a. m.
II. Trenul mixt la óra 5·26 min. p. m.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

I. Tren acc. p. Arad la órele 4·52 m. dim.
II. Trenul de persóne la óra 7·50 dim.
III. Tr. accel. peste Clușiŭ la ó. 2·9 m. p. m.
IV. Trenul mixt la óra 9·27 min. séra.

Dela Bucurescĭ la Brașov:

I. Tren. de pers. la óra 7·28 min. dim.
II. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m. (Are legătură cu Sibiiu și Cluj).
III. Trenul pers., la óra 4·55 m. p. m.
IV. Trenul mixt. la óra 9·18 min. séra.
V. Tr. accel. la órele 10·14 m séra. (Numai până în 15 Novembre).

Dela Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brasov

I. Trenul de persóne la óre 8·25 m. dim. (are legătură cu Ciuc-Sereda)
II. Trenul de pers. la óra 1·59 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Gyimes).
III. Trenul mixt, la óra 6·10 m. séra.*)
IV. Tren mixt, la órele 10·1 m. séra.

Dela Zêrnescĭ la Brașov (gar. Bartolomeiu.)

I. Trenul mixt la óra 7·02 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·12 min. p. m.

Abonamente la **„Gazeta Transilvaniei"** se pot face orĭ și când pe timp mai indelungat séu lunare.

„Gazeta Transilvaniei" cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la zaraful **Dumitru Pop** și la **Eremias Nepoții.**

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.

BCU Cluj / Central University Library Cluj